

зкладах освіти стане педагогіка партнерства – одна з ключових засад Нової української школи.

Список використаної літератури

1. Освітня реформа: результати та перспективи// Інформаційно – аналітичний збірник МОН. *Інститут освітньої аналітики*. 2019. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/Serpneva%20conferentcia/2019/Presentacii/Institut-zbirnik.pdf>
2. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 14.12.2016 №988-р «Про схвалення Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року». URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/249613934>
3. Закон України «Про освіту». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>
4. Розпорядження КМУ від 05.08.2020 № 1008-р «Про затвердження плану заходів з реформування системи шкільного харчування». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1008-2020-%D1%80#Text>

ФОРМУВАННЯ ПІДПРИЄМЛИВОСТІ І ФІНАНСОВОЇ ГРАМОТНОСТІ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ НА УРОКАХ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

*Горошкіна Олена Миколаївна,
доктор педагогічних наук, професор, завідувач
відділу навчання української мови та літератури
Інституту педагогіки НАПН України*

Ключові слова: підприємливість, фінансова грамотність, здобувачі освіти, текст

Навчання української мови, як і будь-якого іншого предмета, передбачає формування предметної і ключових компетентностей здобувачів освіти. Державний стандарт

базової і середньої освіти з-поміж ключових компетентностей визначає підприємливість і фінансову грамотність – «ініціативність, спроможність використовувати можливості та реалізовувати ідеї, створювати цінності для інших у будь-якій сфері життєдіяльності; здатність до активної участі в житті суспільства, керування власним життям і кар'єрою; уміння розв'язувати проблеми; готовність брати відповідальність за прийняті рішення; здатність працювати в команді для планування і реалізації проєктів, які мають культурну, суспільну або фінансову цінність, тощо» [1].

Необхідність формування означеної ключової компетентності зумовлена викликами сучасного суспільства. Як слушно зазначає Рон Лібер, «Закінчивши навчання, наші діти увійдуть у світ, який дуже відрізнятиметься від того, який чекав на молодих дорослих одне-два покоління тому. Медичне страхування, пенсійні заощадження – усе це тепер лягає на плечі працівників, а не роботодавців... Тому потрібно навчити дітей орієнтуватися у фінансовому світі вже зараз. Це буде *реальна* допомога (коли дійде до реальних цифр). Справді, навіть уявити страшно, як молоді люди мають знаходити власний шлях у розбурханому морі цифр, не отримавши від нас навігатора заздалегідь» [2, с. 16].

Така ситуація зумовлює добір завдань, спрямованих передусім на аналіз і розв'язання актуальних для учнів життєвих проблем. Переконані, що мають домінувати вправи і завдання, які допомагали б здобувачам освіти бачити можливість застосування здобутих на уроках української мови знань, набутих умінь і навичок.

Зазначимо, що ключові компетентності формують в учнів у процесі навчання всіх шкільних предметів, тобто цей процес є зоною відповідальності всіх учителів-предметників. З огляду на це в модельній програмі з української мови (автори Н. Голуб, О. Горошкіна) у межах теми «Підприємливість і фінансова грамотність» передбачено

ознайомлення учнів із такими соціокультурними темами: Функції грошей. Фінансові проблеми, ставлення до них і способи розв'язання. Способи заробляння грошей. Джерела збільшення доходу. Уникнення боргів. Ощадливість. Риси підприємництва. Відповідальність за свої фінанси [3].

У результаті опрацювання означених відомостей здобувачі освіти мають аналізувати фінансові проблеми і знати шляхи їх розв'язання, брати відповідальність за власні рішення й дії, планувати своє життя й способи заробляння грошей, виявляти інтерес до фінансових проблем у родині, володіти навичками ощадливості, планувати витрати відповідно до фінансових можливостей, пропонувати підприємницькі ідеї і способи реалізації їх, працювати в команді заради планування і здійснення проєктів, що мають культурну, суспільну й фінансову цінність. Для досягнення таких освітніх результатів доцільно спонукати учнів до різних видів діяльності, зокрема пізнавальної, мовленнєвої, текстової. Організуючи пізнавальну діяльність здобувачів освіти, доцільно запропонувати їм висловити власне ставлення до проблеми, проаналізувати інформацію про способи заробляння грошей, знайти інформацію про джерела збільшення доходів тощо. У процесі мовленнєвої діяльності пропонуємо переказати тест відповідної тематики, висловити власну думку щодо фінансових проблем і шляхів розв'язання їх, обґрунтувати власні думки під час дискусії, обговорити ставлення до грошей тощо.

Обов'язковим складником кожного уроку української мови є текст. Ефективним вважаємо залучення учнів до читання й обговорення текстів на фінансову тематику; визначення й формулювання проблеми, покладеної в основу тексту тощо). Так, працюючи з текстом про гроші, учні визначають його тему, стиль, головну думку, аналізують мовні одиниці відповідно до теми уроку. Прикладний аспект завдання посилюють запитання: Розкажіть, звідки в дорослих беруться гроші. Пригадайте, де і коли ми

використовуємо гроші. На вашу думку, чи потрібно заощаджувати гроші? Чому? Як саме? Розкажіть, що можна купити за гроші, а що ні.

Робота з текстами відповідної тематики є ефективним шляхом формування ключових компетентностей учнів. Не менш важливими є компетентнісно орієнтовані завдання, що моделюють актуальну життєву ситуацію й спонукають учнів до пошуку шляхів її розв'язання, наприклад:

За попередній місяць ваші батьки сплатили за електроенергію 1350 грн. Вони вирішили заощаджувати, щоб надалі менше платити. Запропонуйте свої варіанти розв'язання цієї проблеми.

Ще одним ефективним шляхом формування ключових компетентностей учнів є комунікативний практикум – систематичне обговорення учнями актуальних життєвих проблем, цікавих висловлень відомих людей, наприклад: *Якщо ти купуєш те, що тобі не потрібно, то незабаром будеш продавати те, що тобі необхідно (Бенджамін Франклін); Занадто багато людей, які витрачають гроші, яких вони не заробили, на речі, які їм не потрібні, тільки для того, щоб вразити людей, які їм не подобаються (Віл Роджерс).*

Важливо, щоб вправи і завдання, спрямовані на формування ключових компетентностей здобувачів освіти, використовували системно і систематично.

Список використаної літератури

1. Державний стандарт базової середньої освіти, затверджений постановою Кабінету Міністрів України № 898 від 30 вересня 2020 року. URL: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/nova-ukrayinska-shkola/derzhavnij-standart-bazovoyi-serednoyi-osviti>
2. Лібер Рон. Як говорити з дітьми про гроші. Київ: Наш формат. 2019.
3. Модельна навчальна програма «Українська мова. 5-6 класи» для закладів загальної середньої освіти (автори Голуб Н.Б.,

Горошкіна

О.М.

URL:

https://osvita.ua/doc/files/news/830/83074/Ukr_mova_5-kl_Holub_Horoshkina_14_07_1_1.pdf

МЕДІАГРАМОТНІСТЬ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ: ОСОБЛИВОСТІ, ЗМІСТ, СКЛАДНИКИ

Грона Наталія Вікторівна,

*доктор педагогічних наук, доцент, викладач вищої
категорії, викладач-методист*

Комунального закладу

*«Прилуцький гуманітарно-педагогічний
фаховий коледж імені Івана Франка»*

Чернігівської обласної ради

*Ключові слова: медіаграмотність, неформальна
освіта, інформальна освіта, інтернет, майбутній учитель.*

Упровадження в практику підготовки майбутнього вчителя результатів діджиталізації дає змогу вміло організувати діалог із реальними й віртуальними партнерами, активно застосовуючи можливості комп'ютерних мереж для організації плідного обміну інформацією, усвідомлювати місце й роль інтернет-комунікації в освітньому процесі як засобу координації педагогічної діяльності, об'єднання фахівців. Утвердження концепції освіти впродовж життя, філософії відкритої освіти, поширення форм дистанційного навчання та екстернату потребують особливої культури професійно спрямованої комунікації в інфомедійному просторі. Зважаючи на це медіаосвіта на сьогодні є провідним складником фахової підготовки.

Значний внесок у вивчення цих проблем зробили українські науковці, зокрема В. Андрущенко, І. Дичківська, Н. Духаніна, В. Кремень, В. Лозовий, Г. Онкович, І. Чемерис, Г. Боришполець, Л. Найдьонова, Н. Череповська.